

Gemeente Assen

Wijkaanpak Larijs Wijkagenda 2035

In opdracht van gemeente Assen – najaar 2023

www.assen.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Lariks 2035: zes toekomstbeelden	5
3. Speerpunten	
3.1 Ontmoeten, verbinden en samenleven	6
3.2 Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen	7
3.3 Oog voor kwetsbare doelgroepen	8
3.4 Een vernieuwd en divers woningaanbod	9
3.5 Versterken en verbinden hoofdstructuren en klimaatadaptatie	10
3.6 Betaalbare en toegankelijke energietransitie	12
• Bijlagen	
Bijlage 1: Koppelkansen per speerpunt	
Bijlage 2: Beleidskaders per speerpunt	

Leeswijzer

In deze wijkagenda beschrijven we de speerpunten die wij nodig achten om de leefomgeving van de wijk en de buurten de komende jaren een (extra) impuls te geven. Deze speerpunten zijn op basis van een 'meetlat' geprioriteerd en beschreven.

Bij elk speerpunt staan gekleurde symbolen. Deze gekleurde symbolen corresponderen met de thema's uit het wijkbeeld en de wijkanalyse:

fysieke leefomgeving

sociale leefomgeving

duurzaamheid en klimaat

meedoen

1. Inleiding

Van wijkanalyse naar wijkagenda

In de wijkanalyse is het wijkbeeld geïnterpreteerd in de vorm van conclusies en vertaald naar de kracht, zwakte, kansen en aandachtspunten van Lariks. Deze wijkagenda komt voort uit de wijkanalyse en vormt een doorkijk naar Lariks in 2035. De agenda is een stip op de horizon om gezamenlijk naartoe te werken. Voor de wijkagenda maakten we gebruik van:

- het wijkbeeld en de wijkanalyse;
- informatie van inhoudelijk deskundigen, professionals die in de wijk/buurten werkzaam zijn, stakeholders en betrokkenen (bij lopende initiatieven) in Lariks;
- belevingen, gedachten en meningen uit de wijk.

Integrale wijkaanpak

Om tot een integrale wijkaanpak te komen en koppelkansen te benutten, is het essentieel dat we de beleidskaders goed in beeld hebben en de beleidsterreinen op elkaar afstemmen. Tevens moeten we nauwkeurig weten welke projecten er waar, wanneer en waarom worden uitgevoerd. Door dit in beeld te hebben, kunnen we bepalen of we met de wijkaanpak aansluiten bij het beleid en de lopende projecten en of we een extra impuls kunnen geven.

Wijk met zes buurten

Lariks is een wijk waarover we niet in z'n algemeenheid kunnen spreken. In de wijk zijn namelijk zes buurten, ieder met een eigen karakter en identiteit. De buurten zijn: Luchiesland Noord, Lariks Oost, Lariks West, Zuid Molukse Buurt, Luchiesland Zuid en Landgoed Lariks.

Data op buurtniveau

In het wijkbeeld maken we gebruik van data voor de hele wijk Lariks en op buurtniveau. In de wijkanalyse trekken we de conclusie dat een buurtspecifieke aanpak nodig is vanwege de diversiteit van de buurten in Lariks.

Prioritering

Om tot een werkbare wijkagenda met een realistische ambitie te komen, zijn keuzes gemaakt. Om goede keuzes te maken, hebben we gewerkt met een 'meetlat' waaraan we thema's en ideeën toetsen. Bij deze meetlat spelen belangen een grote rol. Het belang van de bewoners staat hierbij voorop, gevolgd door het sociaalmaatschappelijk belang en het belang van de toekomst met het oog op de demografische ontwikkeling van Lariks.

- **Wat heeft urgentie?** Sommige thema's of plekken in de wijk/buurt vragen dringend aandacht, omdat het niet goed gaat of omdat het erger wordt als we er niks aan doen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het terugdringen van energiearmoede of de inzet op de kwetsbare doelgroepen in de wijk.
- **Waarvan worden bewoners en andere belanghebbenden in de wijk enthousiast? Op welke thema's zit positieve energie?** Er gebeuren al veel goede zaken in de wijk, zaken waar mensen blij van worden. Vanuit deze positieve energie kunnen we doorbouwen.
- **Waar kunnen we aansluiten op lopende initiatieven/projecten? Waar liggen de koppelkansen?**
Zoals gezegd en te lezen in hoofdstuk 10 van het Wijkbeeld Lariks lopen er al veel projecten/activiteiten in Lariks en staan projecten gepland. De agendapunten die we opnemen in deze wijkagenda, dragen altijd bij aan meerdere doelstellingen. Integrale samenwerking staat hierbij voorop.
- **Hoe kunnen we zo zichtbaar mogelijk aan de slag zijn?**
Zeker in een wijk waar het vertrouwen in officiële instanties laag ligt en het imago kwetsbaar is, is het belangrijk om zichtbaar aan projecten/initiatieven te werken. Bewoners zien door de actie dat ze niet alleen worden gehoord, maar dat er ook wat mee wordt gedaan.

Participatie

We zijn in Lariks samen met bewoners aan de slag om de ontwikkeling van de wijk en buurten verder vorm te geven.

In de afgelopen jaren vonden veel gesprekken en onderzoeken plaats (zie hoofdstuk 5 Wijkbeeld Lariks). Mede op basis van al deze input is deze wijkagenda tot stand gekomen. We willen bij de ontwikkeling van het wijkuitvoeringsplan een grotere groep bewoners van Lariks betrekken, ook bewoners die we voorheen niet bereikten. We streven ernaar dat bewoners altijd goed geïnformeerd worden over de plannen en zich uitgenodigd voelen om mee te denken en mee te werken. Dit gaan we doen door voor elk thema met een participatieaanpak te werken en aan te geven waar ruimte is voor meedenken en meedoen. Om goed bij bewoners aan te sluiten, maken we gebruik van onder meer de betrokkenheidsprofielen (zie paragraaf 7.3 Wijkbeeld Lariks), die informatie geven over de manier waarop inwoners graag uitgenodigd willen worden. Verder gaan we goed zichtbaar maken wat er al in de wijk gebeurt en laten we zien hoe we samen met bewoners aan de slag zijn om van Lariks een nog fijnere woonwijk te maken.

2. Lariks 2035: zes toekomstbeelden

Ontmoeten, verbinden en samenleven

Lariks is een levendige, veilige en multiculturele wijk waarin bewoners elkaar kennen, naar elkaar omzien en elkaar weten te vinden. Er is verbinding tussen verschillende culturen en bewoners zetten zich met elkaar in voor hun buurt. Iedereen heeft de kans om op zijn/haar eigen manier mee te doen. Laagdrempelige speel- en ontmoetingsplekken waar iedereen zich welkom voelt, dragen in belangrijke mate bij aan het versterken van de sociale basis en veiligheid. Het zijn plekken waar jong en oud graag verblijven. Daarnaast zijn er speciaal voor jongeren voldoende plekken waar zij elkaar kunnen ontmoeten.

Oog voor kwetsbare doelgroepen

De kwetsbare bewoners van Lariks zijn goed in beeld. De partners in de wijk kunnen daardoor snel ingrijpen wanneer problemen dreigen te ontstaan. Er is veel aandacht voor preventie en een gevarieerd aanbod in de sociale basis, waardoor de kwetsbaarheid van de wijk is verminderd. Specifieke aandacht is er voor het bevorderen van de bestaanszekerheid waardoor het aantal huishoudens dat onder de armoedegrens leeft, sterk is gedaald. De bewoners lopen met vragen binnen bij de buurtvoorzieningen waar de belangrijkste organisaties op het gebied van wonen, welzijn en veiligheid in Lariks vertegenwoordigd zijn. Samen vormen zij een stevig vangnet. De emotionele en lichamelijke gezondheid van bewoners in Lariks is gestegen en gevoelens van eenzaamheid komen minder voor.

Versterken en verbinden hoofdstructuren en klimaatadaptatie

Lariks is een verbindende wijk als het gaat om wegen, water en groenstructuren. Bewoners van de wijk kunnen zich makkelijk en plezierig verplaatsen in de buurt, tussen de buurten, in de wijk en tussen de wijken, zowel lopend, per fiets als met de auto. Haltes voor het OV zijn lopend en fietsend te bereiken. Het groene kapitaal is dé grote kwaliteit van Lariks, waarbij het Lariksbos het toegankelijk kloppende hart van de wijk is en de volwassen bomen de kracht van de wijk zijn. De versnipperde groenstructuren zijn met elkaar verbonden wat de biodiversiteit ten goede komt. Doordat groen en water meer ruimte hebben, is de wijk bestand tegen klimaatverandering. Hitte-eilanden zijn verminderd door meer groen met schaduwrijke plekken. Het is er plezierig verblijven.

Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen

Lariks is een groene en toegankelijke woonomgeving die uitnodigt om buiten te zijn en te bewegen, ontmoeten en spelen. De groene wijk zorgt ervoor dat de bewoners het plezierig vinden om in de wijk te wonen en verblijven. In Lariks valt veel te beleven. Zo zijn cultuurhistorische elementen benadrukt, is het Lariksbos als het groene hart van de wijk de place to be en zijn er uitdagende en veilige fiets- en wandelroutes met onder meer rustplekken en zit- en sportelementen. De routes zijn voor iedere doelgroep geschikt en toegankelijk. De inrichting en uitstraling van de wijk en buurten stimuleert tot gezond gedrag. In Lariks wonen trotse bewoners die gezond, vitaal en fit zijn.

Een vernieuwd en divers woningaanbod

In Lariks kunnen bewoners hun hele leven wonen, ook wanneer hun inkomen of woonbehoefte verandert. Ze kunnen doorstromen naar woningen die passen bij deze veranderingen. Door vernieuwing in Lariks is er een gevarieerder woningaanbod en zijn woningen toekomstbestendig. Er zijn voldoende woningen voor starters in de koopsector en bewoners kunnen oud worden in bijvoorbeeld een geclusterde woonvorm met zorg nabij. In de wijk staan woningen met een mooie mix van prijs, type en eigendom per buurt in een groene woonomgeving.

Betaalbare en toegankelijke energietransitie

Mensen in Lariks wonen comfortabel in hun duurzame woning met een laag energieverbruik. De energietransitie biedt kansen om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van Lariks en het sociale welzijn, de gezondheid en de financiële situatie van bewoners van de wijk. Bewoners van zowel huur- als koopwoningen hebben door besparing en verduurzaming van hun woningen een betaalbare energierekening. Energiearmoede is hierdoor afgenomen. Ook is de woonkwaliteit van de woningen vergroot met positieve gevolgen voor het sociale welzijn en de gezondheid. Een groot deel van de woningen in Lariks is aardgasvrij. Er zijn voldoende duurzame warmtebronnen voor Lariks beschikbaar. Woningbezitters die nog geen aardgasvrije woningen hebben, weten welke stappen zij moeten ondernemen om hun woning aardgasvrij te maken.

Speerpunt

3.1 Ontmoeten, verbinden en samenleven

Lariks 2035

Lariks is een levendige, veilige en multiculturele wijk waarin bewoners elkaar kennen, naar elkaar omzien en elkaar weten te vinden. Er is verbinding tussen verschillende culturen en bewoners zetten zich met elkaar in voor hun buurt. Iedereen heeft de kans om op zijn/haar eigen manier mee te doen. Laagdrempelige speel- en ontmoetingsplekken waar iedereen zich welkom voelt, dragen in belangrijke mate bij aan het versterken van de sociale basis en veiligheid. Het zijn plekken waar jong en oud graag verblijven. Daarnaast zijn er speciaal voor jongeren voldoende plekken waar zij elkaar kunnen ontmoeten.

Met het speerpunt Ontmoeten, verbinden en samenleven richten we ons op de bewoners. Wanneer bewoners elkaar beter leren kennen en betrokken zijn bij de wijk en buurt wordt de sociale cohesie sterker: bewoners kijken naar elkaar om.

Ambitie

In de Wijkanalyse Lariks geven we aan dat Lariks een wijk is waar bewoners gericht zijn op hun buurt en minder op de wijk. Daarom is het belangrijk dat er voor alle buurten een plek dichtbij is waar de bewoners elkaar kunnen ontmoeten en met hun vragen terecht kunnen. Dat kan in de vorm van buurthuizen.

Buurthuizen

Voor buurthuizen is het van belang dat ze laagdrempelig zijn en een neutrale uitstraling hebben, zodat iedereen, ongeacht leeftijd en achtergrond, zich welkom voelt. Op dit moment zijn er twee gebouwen die een buurthuisfunctie vervullen: het Rode Kruisgebouw en het BuurtInformatieCentrum (BIC). Er zal onderzocht worden of deze locaties ook in de toekomst toereikend en beschikbaar zijn. De buurthuizen kunnen naast een ontmoetingsfunctie ruimte bieden aan de partners van Mijn Buurt Assen en andere relevante maatschappelijke organisaties in de wijk, zodat inwoners ook met vragen en problemen op een vertrouwde plek terecht kunnen.

Op die manier fungeert een buurthuis als vliegwiel voor het bereiken van de andere doelen met betrekking tot ontmoeting en andere speerpunten van de wijkagenda. Deze functies van het buurthuis worden verder versterkt de komende jaren.

Speel- en ontmoetingsplekken

Naast een overdekte ontmoetingsmogelijkheid bieden ook uitnodigende speel- en ontmoetingsplekken buiten de bewoners gelegenheid met elkaar in contact te komen.

Plekken voor jongeren

Onze ambitie is dat er voor jongeren in Lariks verschillende ontmoetingsplekken zijn. Daarbij is het belangrijk dat iedere jongere een plek heeft, die aansluit bij zijn/haar interesse en beleveniswereld. Om dit te bereiken, gaan we de jongeren in de wijk actief bevragen wat hun wensen zijn.

Stimuleren bewonersinitiatieven

Uit de wijkanalyse blijkt dat participatie in Lariks niet vanzelfsprekend is. Daarom is het zaak om inwoners actief te betrekken bij de wijk en in te zetten op het stimuleren van bewonersinitiatieven. Met de eigen karakteristieken vraagt elke buurt daarbij om een gerichte benadering. Vaart Welzijn wordt als partner van Mijn Buurt Assen ingezet om buurtinitiatieven te stimuleren en versterken om bij te dragen

aan een sterke sociale basis. Zowel het vinden van vrijwilligers als het stimuleren van bewonersinitiatieven is in Lariks een zaak van een lange adem en kost tijd voor werving en begeleiding. De inzet van Vaart Welzijn zal daarom verhoogd worden om beide doelen te bereiken.

Doelen

De volgende doelen willen we realiseren:

1. de wijk beschikt over minimaal twee buurthuizen;
2. het aantal groene en verzorgde speel- en ontmoetingsplekken is toegenomen;
3. er is voor alle buurten een passend aanbod van activiteiten gericht op ontmoeting;
4. er zijn speciale ontmoetingsplekken voor jongeren;
5. jongeren kunnen hun eigen wensen kenbaar maken;
6. bewonersinitiatieven zijn gestimuleerd en versterkt.

Speerpunt

3.2 Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen

Lariks 2035

Lariks is een groene en toegankelijke woonomgeving die uitnodigt om buiten te zijn en te bewegen, ontmoeten en spelen. De groene wijk zorgt ervoor dat de bewoners het plezierig vinden om in de wijk te wonen en verblijven. In Lariks valt veel te beleven. Zo zijn cultuurhistorische elementen benadrukt, is het Lariksbos als het groene hart van de wijk de place to be en zijn er uitdagende en veilige fiets- en wandelroutes met onder meer rustplekken en zit- en sportelementen. De routes zijn voor iedere doelgroep geschikt en toegankelijk. De inrichting en uitstraling van de wijk en buurten stimuleert tot gezond gedrag. In Lariks wonen trotse bewoners die gezond, vitaal en fit zijn.

Met het speerpunt Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen richten we ons op de toegankelijkheid van de openbare ruimte met voldoende uitdaging om te bewegen en spelen, zowel individueel als collectief.

Ambitie

Bewegen en spelen gebeurt overal in de fysieke leefomgeving, zowel door jong als oud. Hoe beter de ruimtelijke kwaliteiten hiervoor zijn, hoe meer de bewoners ervan gebruikmaken. Zoals we in de Wijkanalyse Lariks stellen, wordt met een uitnodigende omgeving ontmoeten en oog hebben voor elkaar gestimuleerd en eenzaamheid bestreden. Bewegen en spelen helpt om bij het opgroeien zelfredzaam te worden en bij het ouder worden zelfredzaam te blijven. Het houdt mensen gezond en fit, geeft zelfvertrouwen en heeft een positief effect op het welbevinden. Doordat mensen minder stress hebben en goed in hun vel zitten, dragen ze ook actief bij aan een gezonde economie.

Ouderen

Om ouderen te stimuleren naar buiten te gaan om te bewegen en ontmoeten, dienen maatregelen in de buitenruimte te worden genomen. Het is bekend dat ouderen in de zomermaanden minder

naar buiten gaan, omdat de looproutes te warm zijn en er geen plekken zijn waar ze kunnen uitrusten. Om dit tegen te gaan, kunnen aangename looproutes rondom de ouderencomplexen en in de buurten worden gecreëerd met uitrust- en ontmoetingspunten. In de Molukse buurt zijn al samen met de bewoners met succes vijf ontmoetingsplekken in de buitenruimte gerealiseerd.

Doelen

De volgende doelen willen we realiseren:

1. schaduwrijke looproutes rondom ouderencomplexen zijn aangelegd;
2. er zijn veilige, logische en goed vindbare fiets- en wandelroutes die voor alle doelgroepen geschikt en toegankelijk zijn;
3. elke buurt heeft minimaal een vernieuwend en multifunctioneel sport- en/of beweegelement en een cultureel element. Deze elementen hebben groenaccenten, zijn schaduwrijk ingericht, met ruimte voor groepsactiviteiten en bruikbaar in alle seizoenen;
4. bewonersinitiatieven met betrekking tot bewegen en spelen zijn en worden gestimuleerd en gefaciliteerd;
5. de bewoners zijn tevreden over en trots op hun buurt en wijk waar veel te beleven valt.

Afbeelding 1: speeltoestel Lariks

Speerpunt

3.3 Oog voor kwetsbare doelgroepen

Lariks 2035

De kwetsbare bewoners van Lariks zijn goed in beeld. De partners in de wijk kunnen daardoor snel ingrijpen wanneer problemen dreigen te ontstaan. Er is veel aandacht voor preventie en een gevarieerd aanbod in de sociale basis, waardoor de kwetsbaarheid van de wijk is verminderd. Specifieke aandacht is er voor het bevorderen van de bestaanszekerheid waardoor het aantal huishoudens dat onder de armoedegrens leeft, sterk is gedaald. De bewoners lopen met vragen binnen bij de buurthuizen waar de belangrijkste organisaties op het gebied van wonen, welzijn en veiligheid in Lariks vertegenwoordigd zijn. Samen vormen zij een stevig vangnet. De emotionele en lichamelijke gezondheid van bewoners in Lariks is gestegen en gevoelens van eenzaamheid komen minder voor.

Met het speerpunt Oog voor kwetsbare doelgroepen richten we ons op de kwetsbare inwoners. Uit de data blijkt dat deze groep in Lariks relatief groot is. Deze kwetsbaarheid blijkt onder andere uit veel lage inkomens, hoge eenzaamheid, lagere emotionele en lichamelijke gezondheid, hoog percentage laaggeletterdheid en relatief veel bewoners die gebruikmaken van een maatwerkvoorziening.

Ambitie

In verhouding tot andere wijken hebben veel bewoners van Lariks al hun energie nodig om te ‘overleven’. Wanneer iemand te maken heeft met bestaansonzekerheid, dan heeft dit vaak een negatieve invloed op andere leefgebieden en op de betrokkenheid bij de maatschappij. Investeren in het vergroten van de bestaanszekerheid van de bewoners in Lariks heeft daarom een hoge urgentie. Er zijn veel aspecten die van invloed kunnen zijn op de bestaanszekerheid. In Lariks zijn deze per buurt ook nog heel verschillend. Daarom starten we met nader onderzoek naar de meest voorkomende oorzaken per buurt en de beste ingangen om de bestaanszekerheid te vergroten.

Dit doen we samen met de partners in de wijk. Aan de hand van de uitkomsten vullen we het wijkuitvoeringsplan op dit doel verder in.

Preventie en een sterke sociale basis

Wanneer er sprake is van bestaansonzekerheid zien we vaak ook problemen op andere gebieden en kan een neerwaartse spiraal ontstaan, waardoor de problemen steeds groter worden. In Lariks zien we onder andere dat er relatief veel eenzaamheid ervaren wordt en is de emotionele en lichamelijke gezondheid minder goed dan in Assen in het geheel.

Daarom is het voor Lariks belangrijk dat (potentiële) kwetsbaarheid vroeg signaleerd wordt, dat de kwetsbare groep goed in beeld is en dat er een stevige sociale basis is met een gevarieerd aanbod van preventieve voorzieningen. Hierbij is samenwerking met de buurt, de professionals en de informele organisaties een eerste vereiste. Hier ligt een belangrijke link met het speerpunt Ontmoeten, verbinden en samenleven.

Een laagdrempelig buurthuis waarvan breed bekend is dat bewoners hier met al hun vragen terecht kunnen en ontmoetingsactiviteiten die ook een signalerende functie hebben, dragen bij aan deze vroegsignalering. Op basis van de signalen wordt dan het preventieve aanbod verder ontwikkeld.

Doelen

De volgende doelen willen we realiseren:

1. de bestaanszekerheid in Lariks is verhoogd;
2. het aanbod van preventieve voorzieningen is uitgebreid;
3. de emotionele en lichamelijke gezondheid van bewoners in Lariks is gestegen;
4. minder bewoners voelen zich eenzaam.

Speerpunt

3.4 Een vernieuwd en divers woningaanbod

Lariks 2035

In Lariks kunnen bewoners hun hele leven wonen, ook wanneer hun inkomen of woonbehoefte verandert. Ze kunnen doorstromen naar woningen die passen bij deze veranderingen. Door vernieuwing in Lariks is er een gevarieerder woningaanbod en zijn woningen toekomstbestendig. Er zijn voldoende woningen voor starters in de koopsector en bewoners kunnen oud worden in bijvoorbeeld een geclusterde woonvorm met zorg nabij. In de wijk staan woningen met een mooie mix van prijs, type en eigendom per buurt in een groene woonomgeving.

Met het speerpunt Een vernieuwd en divers woningaanbod richten we ons vooral op de woningen en het woningaanbod in Lariks.

Ambitie

In Lariks staat grootschalige wijkvernieuwing op de planning. Ondanks dat een deel van de wijk al vernieuwd is, is er een aantal buurten waar we nog aan de slag gaan. Het gaat hier om onder meer delen van Luchiesland Noord, Lariks West en Lariks Oost. Deze vernieuwing biedt kansen om de doelen bij dit speerpunt, te realiseren.

Stedenbouwkundige kaders

Zoals gezegd in het wijkbeeld en de wijkanalyse is Lariks een wijk met buurten met ieder een eigen identiteit en karakter. De bewoners voelen zich verbonden met de buurt. Wanneer we gaan vernieuwen, stellen we stedenbouwkundige kaders op, die passen bij de identiteit en het karakter van betreffende buurt. Hierbij sluiten we aan bij het speerpunt Versterken en verbinden hoofdstructuren.

Sommige buurten kennen nu een eenzijdige samenstelling. Bij nieuwbouw zorgen we voor een mix in bijvoorbeeld eigendom, prijs en type per buurt. Zo is het streven om (betaalbare) koopwoningen en woningen in de middenhuur toe te voegen in buurten waar nu bovengemiddeld veel sociale huurwoningen staan. Op plekken waar weinig sociale huur is, kan meer sociale huur worden toegevoegd als kansen zich voordoen.

Kwaliteit

Door vernieuwing of verduurzaming van de woningen verbetert Actium de kwaliteit van woningen. De woningen hebben of krijgen een hoger energielabel, het comfort van de bewoners gaat omhoog en de energielasten gaan omlaag. Met het speerpunt Betaalbare en toegankelijke energietransitie zetten we ons in op onder meer besparen en verduurzamen.

Bewoners kunnen naar wens wooncarrière maken. Om dat te realiseren, zetten we in op het toevoegen van grondgebonden levensloopbestendige woningen en geclusterd wonen in zowel de koop- als sociale huursector. We zoeken naar geschikte locaties nabij zorg of andere voorzieningen. Naast het zorgen voor voldoende geschikte woningen zetten we in op bewustwording in de mogelijkheden voor doorstromen door bijvoorbeeld de inzet van de seniorenmakelaar.

Doelen

De volgende doelen willen we realiseren:

1. de woningkwaliteit is verbeterd door verduurzaming of herontwikkeling;
2. er is meer variatie in het woningaanbod in prijs, type en eigendom;
3. ontbrekende woningtypes zijn toegevoegd.

Afbeelding 2: impressie toekomstbeeld Specht Architecten

Speerpunt

3.5 Versterken en verbinden hoofdstructuren en klimaatadaptatie

Lariks 2035

Lariks is een verbindende wijk als het gaat om wegen, water en groenstructuren. Bewoners van de wijk kunnen zich makkelijk en plezierig verplaatsen in de buurt, tussen de buurten, in de wijk en tussen de wijken, zowel lopend, per fiets als met de auto. Haltes voor het OV zijn lopend en fietsend te bereiken. Het groene kapitaal is dé grote kwaliteit van Lariks, waarbij het Lariksbos het toegankelijk kloppende hart van de wijk is en de volwassen bomen de kracht van de wijk zijn. De versnipperde groenstructuren zijn met elkaar verbonden wat de biodiversiteit ten goede komt. Doordat groen en water meer ruimte hebben, is de wijk bestand tegen klimaatverandering. Hitte-eilanden zijn verminderd door meer groen met schaduwrijke plekken. Het is er plezierig verblijven.

Met het speerpunt Versterken en verbinden hoofdstructuren en klimaatadaptatie, hebben we het over de hoofdstructuren grijs (wegen), groen en blauw (water) en een klimaat adaptieve wijk die is voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering waaronder hittegolven en zware regen met als gevolg wateroverlast of overstromingen

Ambitie

Verbinding en veiligheid op de hoofdwegen en secundaire wegen staan voorop. De bestaande routes tussen de buurten, wijken en het centrum zijn verbeterd, doordat routes met elkaar zijn verbonden en/of extra routes zijn aangelegd. De veiligheid is bevorderd, doordat de primaire fiets- en wandelroutes zijn gericht op doorstroming. Hiermee sluiten we aan bij het speerpunt Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen. Deze routes zijn onderdeel van een fijnmazig netwerk dat buurten en groenstructuren met elkaar verbindt. De sociale veiligheid wordt vergroot doordat vanuit de omliggende bebouwing zicht is op de recreatieve routes. Er zijn zichtlijnen en doorsteken aangebracht voor de fietser en/of voetganger bij stukken groen. Op die manier zorgen deze groene plekken voor verbinding in plaats van scheiding.

Lariksbos

Het Lariksbos is bereikbaarder gemaakt door onder andere nieuwe brug(gen) en de aanleg van fiets- en wandelpaden. Door de betere toegankelijkheid van het Lariksbos staat het gebied beter in verbinding met de aanliggende buurten. De waterbuffers van het Lariksbos zijn ecologische oevers en verblijfsplekken. De groene vertakkingen van het Lariksbos zijn doorgetrokken en verbonden met de (losse) groenstructuren in de wijk, waardoor het Lariksbos met de rest van de wijk is verbonden.

Afbeelding 3: de groene stad van het noorden

Afbeelding 4: groene stad conclusie kaart

Parkeren

Om parkeercapaciteit te vergroten, kan een verkeerscirculatieplan worden opgesteld voor de wijk. Hierbij kunnen dan wegvakken versmald worden doordat eenrichtingsverkeer is ingesteld. Dit zou mogelijk meer ruimte kunnen bieden om parkeercapaciteit toe te voegen.

Klimaatadaptieve wijk

Plekken in de wijk met een hoge 'grijze' waarde, worden klimaatadaptiever ingericht door bijvoorbeeld bomen aan te planten en waterdoorlatende verharding aan te brengen. Ook in woonstraten voegen we bomen en groen toe, zodat de directe leefomgeving van mensen leefbaarder wordt. Plekken waar hetzelfde soort groen staat, zijn versterkt door inheems groen en diverse soorten beplanting die bijdragen aan de biodiversiteit.

Aan de hand van de bestaande verstenings- en boomkronenkaart van de wijk kan worden nagegaan waar in de toekomst bij herinrichtingsprojecten verstening kan plaatsmaken voor bomen. Ook de hoeveelheid verharding op particuliere terreinen dient zoveel mogelijk teruggebracht te worden. Regenwater wordt zichtbaar over straat afgevoerd en in open buffers opgevangen. Deze buffers zijn zoveel waar mogelijk gecombineerd met speelplekken.

Verkoeling winkelcentrum

Het winkelcentrum is geen hitte-eiland meer, maar een koele plek tijdens hete dagen. De daken en gevels van het winkelcentrum zijn groen en er hangen stevige canvasdoeken. Deze doeken zorgen voor schaduw, samen met de bomen die zijn geplant. Er is minder verstening op de begane grond door laagblijvende planten.

Doelen

De volgende doelen willen we realiseren:

- de hoofdaansluitingen die gericht zijn op de auto, zijn ook veilig voor het fietsverkeer;
- alle type verkeersdeelnemers kunnen zich via logische, veilige en verbonden routes in de wijk verplaatsen;
- de secundaire routes zijn aantrekkelijk, recreatief en liggen in het groen;
- groenstructuren zijn versterkt en met elkaar verbonden;
- de openbare ruimte is klimaatadaptief ingericht;
- water heeft de ruimte gekregen en hittestress is verminderd;
- tuinen zijn vergroend.

Afbeelding 5: impressie klimaatadaptieve wijk, Wissing

Speerpunt

3.6 Betaalbare en toegankelijke energietransitie

Lariks 2035

Mensen in Lariks wonen comfortabel in hun duurzame woning met een laag energieverbruik. De energietransitie biedt kansen om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van Lariks en het sociale welzijn, de gezondheid en de financiële situatie van bewoners van de wijk. Bewoners van zowel huur- als koopwoningen hebben door besparing en verduurzaming van hun woningen een betaalbare energierekening. Energiearmoede is hierdoor afgenomen. Ook is de woonkwaliteit van de woningen vergroot met positieve gevolgen voor het sociale welzijn en de gezondheid. Een groot deel van de woningen in Lariks is aardgasvrij. Er zijn voldoende duurzame warmtebronnen voor Lariks beschikbaar. Woningbezitters die nog geen aardgasvrije woningen hebben, weten welke stappen zij moeten ondernemen om hun woning aardgasvrij te maken.

Met het speerpunt Betaalbare en toegankelijke energietransitie richten we ons op het terugdringen van de CO₂-uitstoot en de vermindering van energiearmoede door besparen en verduurzamen voor alle inwoners van Lariks mogelijk te maken.

Ambitie

Energiearmoede terugdringen en voorkomen heeft topprioriteit. De combinatie van hoge energielasten in een wijk als Lariks met een laag inkomensniveau is risicovol. Via het Asser energieloket gaan we in de komende periode ondersteuning voor verduurzaming van de eigen woning aanbieden. Met kleine energiebesparende maatregelen en meer energiebewust gedrag kan al een flinke energiebesparing worden behaald.

Ook zullen we starten met een meerjarig isolatieprogramma. Samen met de geplande verduurzaming van corporatiewoningen moet dit leiden tot grootschalige verduurzaming van woningen in Lariks. Bijkomend effect hiervan is verbetering van het wooncomfort, het sociale welzijn en de gezondheid in Lariks. Hiermee draagt de energietransitie bij aan andere doelstellingen van de wijkaanpak Lariks.

Aardgasvrij ready maken

We maken inwoners bewust van de mogelijkheden om energie te besparen door het nemen van kleine energiebesparende maatregelen en energiebewust gedrag. Daarnaast ondersteunen we inwoners die eerste stappen willen zetten in verduurzaming van de eigen woning die altijd-goed zijn. Het gaat bijvoorbeeld om isolerende maatregelen en de aanschaf van zonnepanelen. Waar mogelijk ontzorgen we de inwoners bij de keuze van maatregelen en de uitvoering ervan, waarbij we specifiek oog hebben voor kwetsbare inwoners. De ondersteuning richten we zoveel mogelijk in dichtbij inwoners in de wijk. Het Asser energieloket speelt hierbij een cruciale rol.

Woningen aardgasvrij

Onder andere via de Proeftuin Aardgasvrije Wijken in Lariks doen we ervaring op met het aardgasvrij maken van woningen. We verkennen binnen de proeftuin de mogelijkheden voor een warmtenet in Lariks en indien dit haalbaar blijkt, schalen we van hieruit op naar de rest van de wijk. We ontwikkelen bovendien een duurzame bronnenstrategie die duidelijk moet maken welke duurzame bronnen het meest geschikt zijn voor Lariks en welke alternatieven voor een warmtenet in Lariks bestaan.

Het Asser energieloket zetten we in om inwoners die nu al aan de slag willen met het aardgasvrij maken van hun woning, te ondersteunen.

Doelen

De volgende doelen willen we realiseren:

1. inwoners van Lariks weten welke kleine energiebesparende maatregelen zij kunnen nemen en hoe hun gedrag bijdraagt aan lager energieverbruik;
2. het aardgasverbruik in woningen die nog niet aardgasvrij zijn, is in Lariks verlaagd met ten minste 25% ten opzichte van peiljaar 2019;
3. een groot deel van de woningen in Lariks is aardgasvrij;
4. het aantal gezinnen met energiearmoede is sterk afgenomen;
5. woningcorporaties hebben in Lariks alleen nog woningen met energielabel A, B, C en D.

Bijlage 1: Koppelkansen per speerpunt

Koppelkansen		Budget/dekking NB: waar mogelijk aansluiten bestaande budgetten. Deze budgetten zijn echter geormerkt.
Ontmoeten, verbinden en samenleven	- Mijn Buurt Assen - Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) - speerpunt Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen	Aansluiten bij budget: - Mijn Buurt Assen - BOSS - IZA / GALA - Vaart Welzijn
Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen	- activiteiten partners Mijn Buurt Assen en Vaart Welzijn - Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) - Integraal Zorgakkoord (IZA) - Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) - Buurtwerk sport - Hanzehogeschool - Wijkkr8cht	Aansluiten bij budget: - Mijn Buurt Assen - BOSS - IZA / GALA - Vaart Welzijn - Wijkkr8cht
Oog voor kwetsbare doelgroepen	- Sociaal werk – Vaart Welzijn - Integraal Zorgakkoord (IZA) - Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	Aansluiten bij budget: - Vaart Welzijn - Mijn Buurt Assen - IZA / GALA
Een vernieuwd en divers woningaanbod	- wijkvernieuwing - werken aan duurzame leefomgeving - inzet op ontmoeting	Aansluiten bij budget: - Actium - programma Energietransitie gemeente Assen
Versterken en verbinden hoofdstructuren en klimaatadaptatie	- herinrichtingsprojecten - nieuwbouw - aanpassing / vernieuwing verharding - speerpunt Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen - speerpunt Betaalbare en toegankelijke energietransitie - acties en activiteiten om tuinen te vergroenen <u>Klimaatadaptatie:</u> - BOSS - onderzoek klimaatadaptief vermogen speellocaties	Aansluiten bij budget: - BOSS - Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan
Betaalbare en toegankelijke energietransitie	- ingrepen in fysieke ruimte - aanpak energiearmoede - Proeftuin Aardgasvrije Wijk Lariks - samen optrekken	Aansluiten bij budget programma Energietransitie: - Asser Energieloket - Isolatie-acties - Proeftuin Aardgasvrije wijken - Fixteam Drenthe - Energiearmoede

Toelichting op koppelansen

Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen

Activiteiten partners Mijn Buurt Assen

De gemeente Assen, Actium en Vaart Welzijn voeren allerlei activiteiten uit om de leefomgeving in de wijk en buurten te verbeteren. Zo is er een buurtsportcoach voor ouderen en worden er met de bewoners allerlei spel- en sportactiviteiten georganiseerd. De activiteiten staan in het Uitvoeringsprogramma Lariks 2023 Mijn Buurt Assen (zie ook bijlage 2 Wijkbeeld Lariks). De activiteiten van Mijn Buurt Assen vinden plaats in alle buurten.

BOSS

Met Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten – BOSS – dragen we bij aan leefbaarheid en gezondheid en werken we aan sociale inclusie, positieve gezondheid en het tegengaan van eenzaamheid.

Met de visienota van BOSS wordt inzicht gegeven in de hoeveelheid en de inrichtingskwaliteit van de speel- en sportplekken in de openbare ruimte. Daarbij wordt meteen een basis gelegd voor een meer integrale aanpak van de speelruimte. Deze aanpak gaat over plekken en routes. Tevens willen we het gesprek aangaan met bewoners om te onderzoeken wat hun wensen zijn en hoe we bewegen in Lariks in brede zin kunnen stimuleren. Door in een vroeg stadium na te denken over hoe de inrichting van de fysieke ruimte een bijdrage kan leveren aan bewegen, ontmoeten, spelen en sporten, kan op een integrale en (kosten)efficiënte manier gebruik worden gemaakt van die ruimte. Dit moet een automatisme worden bij nieuwbouw en grote projecten in de fysieke ruimte. Met BOSS is een start gemaakt in Luchiesland Noord en wordt de komende jaren uitgebreid naar de andere buurten.

IZA

IZA staat voor Integraal Zorgakkoord. De ambitie van IZA is 1) beweging van zorg naar gezondheid en 2) zorg naar de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar houden. Stevige inzet op preventie en gezondheid is één van de oplossingsrichtingen.

De drie prioritaire opgaves die bij dit speerpunt aansluiten, zijn:

- gezonde leefstijl – van gewoontes naar gezond leven;
- kwetsbare inwoners – van kwetsbaarheid naar veerkracht;
- vitaal ouder worden – van ouder worden naar vitaal ouder zijn.

GALA

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) beschrijft zeven gezondheidsdoelen en beoogde resultaten. Deze zijn:

1. Terugdringen gezondheidsachterstanden
2. Een gezonde fysieke leefomgeving
3. Het versterken van de sociale basis
4. Een gezonde leefstijl
5. Het versterken van de mentale weerbaarheid
6. Vitaal ouder worden
7. Domein overstijgende inzet

Alle doelen en resultaten zijn van toepassing op dit speerpunt.

Buurtwerk sport

De buurtwerkers sport van Vaart Welzijn werken aan de thema's sport, gezondheid en bewegen. Ze geven invulling aan het Asser Sportakkoord door activiteiten te organiseren, die gericht zijn op de gezonde school, gezonde wijk, gezonde inwoners, gezonde vereniging en het preventieakkoord.

Hanzehogeschool

Studenten van de Hanzehogeschool doen onderzoek in het Lariksbos en de Stadhouderslaan om inzicht te krijgen in de speel-, beweeg- en ontmoetingsvriendelijkheid en het klimaatadaptief vermogen van de speellocaties. Het advies zal worden meegenomen bij de implementatie van het Boss-project.

Ontmoeten, verbinden en samenleven

Mijn Buurt Assen

Vanuit Mijn Buurt Assen zijn al veel activiteiten ontwikkeld op het gebied van ontmoeten. Bewoners leren elkaar daardoor kennen en er ontstaan nieuwe netwerken en initiatieven. Hierdoor wordt de verbinding tussen inwoners vergroot. Mijn Buurt Assen gaat door met dit activiteitenaanbod en waar wenselijk breiden we dit aanbod uit. Daarbij houden we rekening met de kenmerken van de verschillende buurten en de behoefte van de bewoners en betrekken we zoveel mogelijk inwoners als vrijwilliger.

BOSS

Zie speerpunt Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen.

Oog voor kwetsbare groepen

Sociaal werk

Vaart Welzijn is partner in Mijn Buurt Assen en voert daarnaast ook sociaal werk uit in de gemeente Assen, waaronder het buurtmaatschappelijk werk, jeugdmaatschappelijk werk en buurtwerk. Het sociaal werk richt zich op individuele en collectieve ondersteuning, waarbij ontmoeting en preventie belangrijke thema's zijn. Met een aantal aandachtspunten kan bij het bestaande sociaal werk worden aangesloten en worden versterkt met nieuwe projecten. Denk hier aan bijvoorbeeld het project Eén-Samen dat in het kader van IZA-Gala wordt ontwikkeld om eenzaamheid te verminderen.

Een vernieuwd en divers woningaanbod

Door de vernieuwing van de woningen werken we ook aan andere speerpunten in deze wijkagenda. Zo biedt wijkvernieuwing koppelkansen voor bijvoorbeeld een andere stedenbouwkundige opzet, het werken aan een duurzame leefomgeving en de inzet op ontmoeting. Dit vraagt om nauwkeurige afstemming tussen alle projecten in de openbare ruimte en de koppeling tussen fysiek en sociaal.

Versterken en verbinden hoofdstructuren en klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie

BOSS

Met het project Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) worden bewegings-, ontmoetings-, sport- en/of speelplaatsen groen en schaduwrijk ingericht om hittestress terug te dringen.

Onderzoek klimaatadaptief vermogen speellocaties

Studenten van Hanze Hogeschool doen onderzoek in Lariksbos en Stadhouderslaan om inzicht te krijgen in speel-, beweeg- en ontmoetingsvriendelijkheid en klimaatadaptief vermogen speellocaties.

Betaalbare en toegankelijke energietransitie

Ingrepen in fysieke ruimte

De energietransitie kan een versneller zijn van wijkvernieuwing. Op het moment dat in Lariks bijvoorbeeld straten open moeten voor de aanleg van een warmtenet kunnen ook andere ingrepen in de fysieke ruimte plaatsvinden.

De aanpak energiearmoede (zie onderstaand voor toelichting) valt binnen de hoofdlijn het aardgasvrij ready maken van woningen in Lariks. Via een meerjarig programma isolatie (lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma) zetten we in op grootschalige isolatie van woningen in Lariks. Binnen deze lijn ontwikkelen we ook een aanpak gericht op ondersteuning van VVE's en particuliere huurders.

Aanpak energiearmoede

Met het Asser energieloket en het meerjarig programma isolatie dat we momenteel ontwikkelen, bieden we huurders en woningbezitters die in energiearmoede leven ondersteuning bij verduurzaming van de eigen woning. Voor woningbezitters zijn we daarnaast het afgelopen jaar gestart met een pilot aanpak energiearmoede. Doelstelling van deze pilot was de ontwikkeling van een aanpak om minderdraagkrachtige woningeigenaren te ondersteunen (en in sommige gevallen volledig te ontzorgen) bij energiebesparing en het treffen van maatregelen om te verduurzamen. In deze aanpak is een belangrijke rol weggelegd voor het sociaal werk van Vaart Welzijn in het bereiken, motiveren en ondersteunen van inwoners. Binnen de pilot is een gereedschapskoffer ontwikkeld met verschillende maatregelen om aan huishoudens aan te bieden. We zijn de pilot gestart met energiecoaches, een energieadviseur, diverse bespaarproducten, de Drentse isolatiesubsidie, energiebespaarlening Warmtefonds en de VoorzieningenWijzer. Tijdens de pilot is daar de witgoedwissel aan toegevoegd. Ook is tijdens de pilot een start gemaakt met de ontwikkeling van een collectieve aanbodactie isolatie, die zich eveneens richt op de groep minder draagkrachtige woningeigenaren. In het najaar van 2023 wordt deze pilot geëvalueerd, waarna bij positieve evaluatie de aanpak zal worden opgeschaald in alle wijken van Assen en zal worden gekoppeld aan het Asser energieloket. Gezien het hoge percentage energiearmoede in Lariks ligt het voor de hand om grote inzet in deze aanpak te plegen in Lariks.

Proeftuin Aardgasvrije Wijk Lariks

Voor de Proeftuin Aardgasvrije Wijk in Lariks is in 2023 een plan van aanpak opgesteld. Deze aanpak is volledig in lijn met de aanpak energietransitie die we voor geheel Lariks hierboven hebben geschetst. Instrumenten die we ontwikkelen onder het Asser energieloket en in het kader van de aanpak energiearmoede, zullen ook – in sommige gevallen versneld en meer intensief – in de proeftuin worden ingezet. Daarnaast zullen in het kader van de proeftuin belangrijke lessen worden geleerd over de haalbaarheid en uitrol van een warmtenet in Lariks. Een succesvolle uitrol hiervan in de proeftuin zal de weg plaveien voor grootschaligere uitrol van een warmtenet in andere delen van Lariks.

Samen optrekken

De ondersteuning van inwoners bij verduurzaming van de eigen woning via het Asser energieloket biedt kansen om samen op te trekken met andere sociale en maatschappelijke stakeholders, zoals Vaart Welzijn, vrijwilligersorganisaties, Werkplein Drentsche Aa, Actium en het Fixteam Drenthe. Ondersteuning in het verduurzamen van de eigen woning kan worden gekoppeld aan andere acties in de wijk om de leefbaarheid en sociale situatie in de wijk te verbeteren. Sociale en maatschappelijke stakeholders kunnen worden benut om ruchtbaarheid te geven aan onze acties en om minder draagkrachtige inwoners te bereiken. Tegelijk kunnen acties en activiteiten van onze netwerkpartners onder de aandacht worden gebracht via de contacten die met inwoners ontstaan in de aanpak energiearmoede.

Met woningcorporaties kan samen worden opgetrokken bij verduurzaming van gespikkeld bezit (plaatsen waar huur- en koopwoningen naast elkaar liggen). We kunnen bijvoorbeeld gezamenlijk collectieve acties isolatie opzetten.

Bijlage 2: beleidskaders per speerpunt

In onderstaand overzicht staan de beleidskaders per speerpunt

	Woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en spelen	Ontmoeten, verbinden en samenleven	Oog voor kwetsbare doelgroepen	Een vernieuwd en divers woningaanbod	Versterken en verbinden hoofdstructuren en klimaatadaptatie	Betaalbare en toegankelijke energie-transitie
Bestuursakkoord 'Dichtbij en daadkrachtig' (2022-2026)	X	X		X	X	X
Omgevingsvisie 'Assen nog mooier'	X	X		X	X	X
Uitvoeringsprogramma Larijs 2023 Mijn Buurt Assen	X	X				
Visienota Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS)	X	X			X	
Visie Samen maken we Assen sterk	X	X				
Asser Sportakkoord	X	X				
Woonvisie Assen 'Van binnenuit beter' met het Uitvoeringsprogramma 2021-2025				X		
Woonzorgvisie (hoofdstuk in Woonvisie)				X		
Visie Mobiliteit 2030 met Tweede Uitvoeringprogramma Mobiliteit 2023-2026					X	
Nota parkeernormen					X	
Gemeentelijk water- en rioleringsplan 2019-2024 (GWRP)					X	
Handboek Bomen					X	
Handboek openbare ruimte Assen					X	
Notitie en Agenda Beheer Openbare Ruimte (BOR)					X	
Groenvisie Assen 2040					X	
Visie klimaatadaptatie					X	
Programma Energie Transitie					X	X
Transitievise Warmte						X
Plan van aanpak altijd-goed maatregelen						X
Plan van aanpak energiearmoede						X